

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 13 kwietnia 2023 r.

Pozycja 84

POSTANOWIENIE

z dnia 16 listopada 2021 r.

Sygn. akt Ts 117/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Piotrowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej D.G. w sprawie zgodności:

art. 357 § 2¹ w związku z art. 741 § 1 i art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) w zakresie, w jakim wyżej powołane „przepisy nie przyznają obowiązkanemu przymiotu strony postępowania zabezpieczającego, jeżeli nie jest on stroną postępowania rozpoznawczego”, z art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 kwietnia 2021 r. (data nadania) D.G. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

1. Sąd Rejonowy w G. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) postanowieniem z 7 lipca 2020 r. (sygn. akt [...]) zabezpieczył roszczenie powódki przeciwko Gminie Miasta G. o ustalenie, że „powódce przysługuje prawo do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu oraz o nakazanie wstrzymania wykonania wprowadzenia w posiadanie i opróżnienia lokalu mieszkalnego (...) w G. – poprzez wstrzymanie wykonania tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w G. z 5 sierpnia 2019 r. o przysądzeniu własności, sygn. akt [...], na podstawie którego skarżący stał się właścicielem wymienionego lokalu mieszkalnego.

Pismem z 7 września 2020 r. skarżący złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia powyższego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i doręczenie jego odpisu wraz z uzasadnieniem.

2. Postanowieniem z 10 września 2020 r. (sygn. akt jw.) Sąd Rejonowy odrzucił wniosek skarżącego „jako złożony przez osobę nieuprawnioną, niebędącą stroną postępowania”.

W uzasadnieniu podał, że na mocy art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zabezpieczającym ma art. 357 § 2¹ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Sąd uznał, że stronami przedmiotowego postępowania jest powódka i Gmina Miasta G. jako pozwana. Skarżący nie jest zaś stroną procesu. Nie zgłosił również w nim udziału jako np. interwenient uboczny. Zdaniem Sądu okoliczność, że „w drodze postępowania egzekucyjnego stał się on właścicielem lokalu, którego dotyczy żądanie pozwu, jak i postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, nie oznacza (...), że należy traktować go «jak» stroną procesu. Niezależnie od tego, że postępowanie o udzieleniu zabezpieczenia faktycznie zobowiązuje [skarżącego] do zaniechania czynności w celu wprowadzenia go w posiadanie i opróżnienia lokalu, [skarżącemu] nie przysługuje status strony procesu, nie występuje on też jako interwenient uboczny i dlatego nie jest uprawniony do żądania sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 7 lipca 2020 r. o udzieleniu zabezpieczenia” (s. 2 uzasadnienia postanowienia).

Pismem z 2 października 2020 r. skarżący wniósł zażalenie na powyższe postanowienie, które Sąd Rejonowy postanowieniem z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) oddalił.

3. W skardze konstytucyjnej skarżący stwierdził, że art. 357 § 2¹ w związku z art. 741 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. „jest niezgodny z przepisami art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji RP, gdyż rozumiany w ten sposób, że nie jest stroną postępowania zabezpieczającego obowiązany niebędący stroną postępowania rozpoznawczego, pozbawia podmiot, którego, chociażby tymczasowo, pozbawiono możliwości realizowania prawa własności uprawnienia do żądania zweryfikowania zasadności owego pozbawienia przez sąd w postępowaniu instancyjnym” (s. 4 uzasadnienia skargi konstytucyjnej). Określając powód wskazania w *petitum* skargi konstytucyjnej art. 357 § 2¹ k.p.c. jako niezgodnego z podanymi przepisami Konstytucji wyjaśnił, że Sąd Rejonowy, na podstawie tego przepisu, „odmówił skarżącemu sporządzenia uzasadnienia postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia i w efekcie pozbawił go możliwości zaskarżenia tego postanowienia, tj. orzekł prawomocnie o jego prawach” (s. 4 uzasadnienia skargi konstytucyjnej).

Skarżący poinformował, że od postanowienia Sądu Rejonowego z 19 stycznia 2021 r. „kończącego postępowanie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia nie przysługiwał obowiązany żaden nadzwyczajny środek zaskarżenia, w związku z czym żaden taki środek nie został wniesiony” (s. 4 uzasadnienia skargi konstytucyjnej).

4. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 28 maja 2021 r., wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), skarżący został wezwany do usunięcia, w określonym terminie, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez doręczenie dwóch odpisów skargi konstytucyjnej z załącznikami oraz udokumentowanie daty (podanej jako 28 stycznia 2021 r.) doręczenia skarżącemu postanowienia Sądu Rejonowego z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) poprzez doręczenie poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej lub potwierdzenia jej odbioru.

W odpowiedzi na zarządzenie skarżący, w załączeniu do pisma z 7 czerwca 2021 r. (data nadania), przesłał potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopertę, w której pełnomocnik skarżącego otrzymał postanowienie Sądu Rejonowego z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z kopią duplikatu potwierdzenia odbioru wymienionej przesyłki (sąd reklamował przesyłkę na poczcie) oraz dwa odpisy skargi konstytucyjnej z załącznikami.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania oraz gdy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. Skarga konstytucyjna jest kwalifikowanym środkiem ochrony wolności lub praw, który musi spełniać szereg przesłanek warunkujących jego dopuszczalność. Zasadniczo zostały one uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Doprecyzowanie wymienionego przepisu Konstytucji nastąpiło w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. W świetle powołanych regulacji prawnych przedmiotem zaskarżenia mogą być zatem jedynie przepisy, na podstawie których sąd orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji.

W rozpoznawanej skardze konstytucyjnej skarżący zakwestionował art. 357 § 2¹ w związku z art. 741 § 1 i art. 13 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.). Sąd Rejonowy w G. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) postanowieniem z 10 września 2020 r. (sygn. akt [...]) odrzucił wniosek skarżącego o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 7 lipca 2020 r. (sygn. akt jw.). Powołując się na art. 357 § 2¹ k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c., na mocy którego przepis wymieniony na wstępie ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zabezpieczającym, stwierdził, że wniosek został złożony przez osobę nieuprawnioną, która nie była stroną postępowania. Skarżący wniósł zażalenie na to postanowienie, które Sąd Rejonowy postanowieniem z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) oddalił. Powyższe postanowienie uprawomocniło orzeczenie z 10 września 2020 r. Nadało ostateczny charakter merytorycznemu rozstrzygnięciu o wolnościach lub prawach skarżącego.

Odnosząc powyższe do podanego w *petitum* skargi konstytucyjnej przedmiotu zaskarżenia w postaci wskazanych przez skarżącego przepisów, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że zakwestionowany art. 741 § 1 k.p.c., zgodnie z którym na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie, nie był podstawą prawną określonego orzeczenia oraz nie został powołany w sprawie. Oznacza to, że przepis ten został nieprawidłowo wskazany jako przedmiot kontroli.

3. Skarżący, jak stwierdził Trybunał, spełnił wymóg zawarty w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, wskazując jako przedmiot kontroli art. 357 § 2¹ oraz art. 13 § 2 k.p.c. W związku z tym analizie poddano następnie spełnienie warunku określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK w postaci obowiązku uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. W świetle tego przepisu skarżący był związany nakazem wykazania bezpośredniego związku pomiędzy treścią zaskarżonych przepisów a naruszeniem podanych wolności lub praw konstytucyjnych, czyli uprawdopodobnienia, że naruszenie to było wynikiem określonego sformułowania kwestionowanych regulacji ustawowych, którym zarzucana jest niekonstytucyjność.

Na skarżącym ciążył zatem obowiązek skonfrontowania treści zaskarżonego w skardze konstytucyjnej art. 357 § 2¹ k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. ze wskazanym w *petitum* skargi prawem do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji. Zgodnie z pierwszym z powołanych przepisów k.p.c. postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu, i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie z uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zażądała sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Art. 13 § 2 k.p.c. stanowi natomiast, że przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w niniejszym kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Trybunał uznał, że skarżący nie dopełnił wskazanego na wstępie warunku. Nie wykazał bowiem, że do naruszenia jego praw podmiotowych doszło z powodu treści zakwestionowanych regulacji. Argumentacja skarżącego opiera się na kwestionowaniu wydanego w sprawie postanowienia oraz stanowiska Sądu wyrażonego w jego uzasadnieniu. W ocenie skarżącego „sąd w obu postanowieniach (z 10 września 2020 r. i z 19 stycznia 2021 r.) błędnie uznał, iż stroną postępowania zabezpieczającego, będącego postępowaniem wpadkowym, jest wyłącznie strona postępowania głównego (rozpoznawczego). Rozróżnić należy bowiem te dwa postępowania, uregulowane w dużej mierze niezależnie od siebie przepisami Kodeksu postępowania cywilnego” (s. 2 uzasadnienia skargi konstytucyjnej). W jego ocenie „odmowa obowiązanemu możliwości zaskarżenia postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (w następstwie odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia, które miało zostać zaskarżone), tj. osobie, która na podstawie owego postanowienia jest pozbawiona możliwości realizowania swego prawa własności, stanowi naruszenie praw chronionych konstytucyjnie” (s. 3 uzasadnienia skargi konstytucyjnej). Powołując art. 357 § 2¹ w związku z art. 13 § 2 k.p.c. skarżący uznał, że wykładnią wymienionych „przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dokonaną przez sąd, pozbawiony został prawa do bycia wysłuchanym w swojej sprawie – sąd po prostu pozbawił go prawa korzystania z jego własności i jednocześnie odmówił wysłuchania go zamykając drogę do wniesienia zażalenia. Tym samym [skarżącemu] odmówiono prawa do rozpoznania jego sprawy właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, tj. sprawy pozbawienia możliwości realizowania prawa własności nieruchomości” (s. 3 uzasadnienia skargi konstytucyjnej).

Argumentacja skarżącego, jak stwierdza Trybunał Konstytucyjny, podana w uzasadnieniu rozpoznawanej skargi konstytucyjnej, nie spełnia warunku określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W związku ze stanowiskiem skarżącego wyrażonym w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej Trybunał podkreśla, że przedmiotem skargi może być tylko przepis, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia sprawy indywidualnej, z którego wydaniem skarżący wiąże naruszenie przysługujących mu wolności lub praw konstytucyjnych. Nie może być nim natomiast słuszność wydania rozstrzygnięcia. W ramach skargi konstytucyjnej Trybunał nie dokonuje kontroli sposobu stosowania przepisów przez organy orzekające w sprawie, ponieważ nie pełni funkcji kolejnej instancji sądowej w ramach rozpoznania konkretnego sporu istniejącego między stronami. Trybunał, jako sąd prawa, nie jest powołany do oceny indywidualnego rozstrzygnięcia sądowego pod kątem jego zgodności z obowiązującym prawem, czy nawet Konstytucją (zob. postanowienie TK z 5 listopada 2015 r., sygn. Ts 265/15, OTK ZU B/2016, poz. 222). Trybunał Konstytucyjny jest sądem prawa, którego zadaniem – z woli ustawodawcy konstytucyjnego – jest ocena zgodności z przepisami Konstytucji podstawy normatywnej ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie podmiotu wnoszącego skargę konstytucyjną (zob. postanowienie TK z 7 lutego 2012 r., sygn. Ts 309/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 191).

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że podany w *petitum* niniejszej skargi konstytucyjnej wniosek o stwierdzenie, że kwestionowane przepisy w zakresie, w jakim „nie przyznają obowiązanemu przymiotu strony postępowania zabezpieczającego, jeżeli nie jest on

stroną postępowania rozpoznawczego” są niezgodne z art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji, stanowi zarzut skierowany w istocie przeciwko zachodzącemu w obowiązującym stanie prawnym zaniechaniu prawodawczemu. W kompetencjach Trybunału Konstytucyjnego nie leży orzekanie o zaniechaniu prawodawczym, albowiem – jako tzw. ustawodawca negatywny – jest powołany do orzekania o konstytucyjności bądź niekonstytucyjności obowiązujących aktów normatywnych. Nie może natomiast, w ramach przyznanych mu kompetencji, dopisywać odpowiednich rozwiązań do obowiązujących aktów normatywnych (zob. postanowienie TK z 8 grudnia 2015 r., sygn. Ts 304/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 738).

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.